

การปรับตัวของรายรับและรายจ่ายรัฐบาลต่อภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทย

นายสุรียา เขียวไพศาล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-637-168-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE ADJUSTMENT OF GOVERNMENT REVENUE AND EXPENDITURE
TO INFLATION IN THAILAND**

MR. SURIYA THIENPHAISARN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics in Economics

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

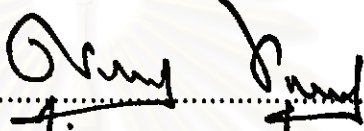
Academic year 1997

ISBN 974-637-168-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การปรับตัวของรายรับและรายจ่ายรัฐบาลต่อภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทย
โดย นายสุริยา เขียวไพศาล
ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลน้อย ตริรัตน์

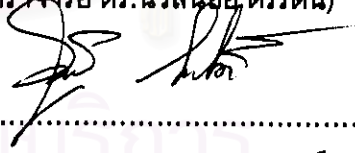
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสติสธร มัลลิกะมาส)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลน้อย ตริรัตน์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ไพฑูรย์ ไกรพรศักดิ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ชโยดม สรรพศรี)

สุริยา เขียวไพศาล : การปรับตัวของรายรับและรายจ่ายรัฐบาลต่อภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทย
(THE ADJUSTMENT OF GOVERNMENT REVENUE AND EXPENDITURE TO INFLATION IN THAILAND) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.นวลน้อย ตริรัตน์ ; 107 หน้า. ISBN 974-637-168-1

วัตถุประสงค์ของการศึกษาถึงการปรับตัวของรายรับและรายจ่ายรัฐบาลต่อภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทย ก็เพื่อทดสอบสมมติฐานของ Agheveli และ Khan (1978) ที่ว่าการขาดดุลของรัฐบาลจะทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ โดยผ่านทางกลไกการขยายตัวของปริมาณเงินอันเป็นผลมาจากการชดเชยการขาดดุล และเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นจะไปกระทบต่อขนาดของรายจ่ายรัฐบาลซึ่งมีการปรับตัวที่รวดเร็วกว่ารายรับรัฐบาล และเกิดเป็นวัฏจักร (Cycle) ขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินและภาวะเงินเฟ้อจึงมีลักษณะที่ส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน (Two-Way Causality) ซึ่งสมมติฐานดังกล่าวได้รับการยืนยันว่าเป็นจริงจากการทดสอบกับประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ.2504-17 แต่เมื่อได้นำมาทดสอบกับประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ.2525-38 โดยได้ทำการปรับปรุงวิธีการศึกษาของ Agheveli และ Khan เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการงบประมาณของไทย กลับพบว่าสมมติฐานของ Agheveli และ Khan ไม่สามารถอธิบายกระบวนการการคลังของไทยในช่วงนี้ได้ เนื่องจากรายรับของรัฐบาลมีการปรับตัวต่อภาวะเงินเฟ้อรวดเร็วกว่าการปรับตัวของรายจ่ายรัฐบาล และทางด้านค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ประชาชาติของรายรับรัฐบาลก็มีค่าที่สูงกว่ารายจ่ายรัฐบาลด้วย ทั้งนี้เพราะรายจ่ายรัฐบาลเป็นไปในแนวนูนรักษานิยมตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 ตั้งแต่เกิดวิกฤตการณ์เงินคงคลังในปี พ.ศ.2523-24 ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่รุ่งเรืองในช่วงปี พ.ศ.2531-38 ได้ส่งผลให้มีการเกินดุลงบประมาณตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 เป็นต้นมา รัฐบาลจึงไม่ต้องชดเชยการขาดดุล ปริมาณเงินจึงไม่เพิ่มขึ้นมากนัก รัฐบาลจึงสามารถรักษาภาวะเงินเฟ้อในระดับต่ำไว้ได้และไม่ก่อให้เกิดวัฏจักรดังที่กล่าวมา ส่วนผลของการศึกษาถึงรายรับและรายจ่ายรัฐบาลแยกประเภทนั้น รายจ่ายรัฐบาลที่มีค่าความยืดหยุ่นสูง (มากกว่า 1) ก็จะมีการปรับตัวต่ำ แต่ในรายรับรัฐบาลจะมีค่าความยืดหยุ่นสูงและมีการปรับตัวที่ใกล้เคียงกัน ทำให้ลดน้ำหนักผลจากการศึกษาในตอนต้นได้เป็นอย่างดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิติต สุริยา เขียวไพศาล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา นวลน้อย ตริรัตน์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -

* # 3972262629 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: INFLATION / GOVERNMENT REVENUE AND EXPENDITURE

SURIYA THIENPHAISARN : THE ADJUSTMENT OF GOVERNMENT REVENUE AND EXPENDITURE TO INFLATION IN THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSIST.PROF. NUALNOI TREERAT, Ph.D. 107 pp. ISBN 974-637-168-1

The objective of this thesis is to study the adjustment of government revenue and expenditure to inflation in Thailand. Study done by Aghevli and Khan (1978) set the hypothesis that government deficits would effect on inflation through the monetary expansion from deficits financing. Consequently, inflation would cause the adjustment of government expenditure to keep its real expenditure level constant. Moreover, the study showed that the adjustment of government expenditure was faster than those of government revenue, resulting in government deficits and hence inflation. This created a cycle of inflation and budget deficits. So the relationship between money and inflation was a "Two-Way Causality". The hypothesis was consistence to Thailand test between 1961-74. However, by adjusting the methodology of Aghevli and Khan to consist with Thailand budgeting, the hypothesis was rejected for the period of 1982-95. Because Thai government revenue is sensitive to inflation more than government expenditure and the elasticity of government revenue is higher than government expenditure. Thailand has a conservative government expenditure policy since 1982 because of the Treasury Reserves Crisis in 1980-81. Combining with economic boom during 1988-95, unplanned government budget came into surplus. This led to low monetary expansion and thus low inflation rates.

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....ECONOMICS.....

สาขาวิชา.....ECONOMICS.....

ปีการศึกษา.....1997.....

ลายมือชื่อนิสิต.....สุริยา ธีรพันธ์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....นวลน้อย ตรีรัตน์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....-.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอระลึกในพระคุณของอาจารย์ทุกท่านที่ได้มีความกรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ตั้งแต่ขั้นพื้นฐานจนถึงขั้นความรู้ในปัจจุบัน เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมหรือการที่ได้นำเอาความรู้ที่ได้ทั้งหมดมาใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทั้งนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลน้อย ตริรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสทธิธร มัลลิกะมาส ประธานกรรมการ ดร.ไพฑูรย์ ไกรพรศักดิ์ และ ดร.ชโยดม สรรพศรี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ทุกท่านที่ผู้เขียนไม่ได้กล่าวถึง ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำในการแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณในความเป็นอาจารย์อย่างเต็มเปี่ยม ที่ได้มอบความเมตตาแก่ผู้เขียนไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ บิดาและมารดาผู้ให้กำเนิดและส่งเสริมพร้อมกับสนับสนุนให้ได้มีการศึกษาขั้นที่สูงที่สุดเท่าที่บุตรคนนี้จะกระทำได้ ขอขอบคุณ พี่ร่วมสายเลือดที่ได้สนับสนุนฐานะทางการเงินมาโดยตลอด และที่สำคัญคือกำลังใจที่มอบให้ผู้เขียน ตลอดจนเพื่อนๆ ที่บางคนมีฐานะเป็นรุ่นพี่ของผู้เขียน ที่เป็นกำลังใจและช่วยเหลือทางด้านการศึกษา จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

หากวิทยานิพนธ์ที่ผู้เขียนได้จัดทำขึ้นนี้จะมีส่วนดีอยู่บ้าง ก็ขอขอบความดีเหล่านั้นให้แก่บิดา มารดา และอาจารย์ตลอดจนเพื่อนๆ และพี่ๆ ส่วนข้อบกพร่องใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สุรียา เขียรไพศาล

กันยายน 2540

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 วิธีการศึกษา	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.5 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล	5
1.6 ประโยชน์ของการศึกษา	5
1.7 โครงสร้างของการศึกษา	6
2 วรรณกรรมปริทัศน์	7
2.1 ลักษณะผลกระทบทางเดียว	7
2.2 ลักษณะผลกระทบซึ่งกันและกัน	14
2.3 สรุปงานศึกษาและเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
3 โครงสร้างทางการคลังของไทย	21
3.1 โครงสร้างทางการคลังโดยรวมในประเทศไทย	21
3.2 โครงสร้างของรายรับและรายจ่ายรัฐบาล	28
3.3 การขาดดุลการขาดดุลของรัฐบาล	34
4 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา	37
4.1 การกำหนดราคา	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.2 ภาครัฐบาล	41
4.2.1 รายจ่ายรัฐบาล	41
4.2.2 รายรับรัฐบาล	43
4.3 ปริมาณเงิน	45
4.4 สรุปผลการทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา	47
4.5 รายรับและรายจ่ายรัฐบาลแยกประเภท	49
4.5.1 รายจ่ายรัฐบาลแยกประเภท	49
4.5.2 รายรับรัฐบาลแยกประเภท	50
4.6 วิธีการคำนวณ	51
5 ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์	52
5.1 การกำหนดราคา	53
5.2 ปริมาณเงิน	56
5.3 ภาครัฐบาล	58
5.3.1 รายจ่ายรัฐบาล	58
5.3.2 รายรับรัฐบาล	59
5.4 รายรับและรายจ่ายรัฐบาลแยกประเภท	63
5.4.1 รายจ่ายจำแนกประเภทตามลักษณะเศรษฐกิจ	63
5.4.2 รายจ่ายจำแนกประเภทตามลักษณะงาน	67
5.4.3 รายรับรัฐบาลแยกประเภท	75
6 สรุปผลจากการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ	90
6.1 สรุปผลจากการวิเคราะห์	90
6.2 ข้อเสนอแนะ	93
รายการอ้างอิง	97
ภาคผนวก	101
ประวัติผู้เขียน	108

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 รายรับและรายจ่ายรวมของรัฐบาล เงินคงคลัง ปริมาณเงิน เงินเพื่อ รายได้ประชาชาติที่เป็นตัวเงินและดุลการคลังของรัฐบาล ปี พ.ศ.2523-38	27
1.2 รายจ่ายของรัฐบาลแยกตามลักษณะเศรษฐกิจและตามลักษณะงาน ปี พ.ศ.2523-38	31
1.3 รายรับของรัฐบาลจากภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อม ปี พ.ศ.2523-38	33
1.4 การกู้ยืมของรัฐบาล ปี พ.ศ.2523-38	36
5.1 สรุปผลจากการประมาณค่าของปริมาณเงิน	88
5.2 สรุปผลจากการประมาณค่าของรายจ่ายรัฐบาล	88
5.3 สรุปผลจากการประมาณค่าของรายรับรัฐบาล	89

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย